

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Gustav Wahlberg

Köparens undersökningsplikt vid ett företagsförvärv

Den artificiella intelligensens påverkan

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats
Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Joel Eriksson

Termin: VT 2018

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRKORTNINGAR	5
1. INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte/Frågeställning	7
1.3 Metod och Material	7
1.4 Forskningsöversikt	9
1.5 Avgränsningar	9
1.6 Disposition	10
2. FÖRETAGSFÖRVÄRV OCH TILLÄMPLIG LAG	11
2.1 Allmänt om företagsförvärv	11
2.2 Tillämplig lag	12
2.2.1 Köplagen eller skuldebrevslagen	12
2.2.2 Parternas avtal	13
3. KÖPARENS UNDERSÖKNINGSPLIKT	15
3.1 Utvecklingen av köparens undersökningsplikt i svensk rätt	15
3.2 Riskfördelning mellan köpare och säljare	15
3.3 Faktorer som påverkar undersökningspliktens omfattning	17
3.3.1 Aktualisering av undersökningsplikten	17
3.3.2 Undersökningens svårighetsgrad	18
3.3.3 Köparens sakkunskap	19

3.3.4	Säljarens agerande	20
3.4	Praxis avseende köparens undersökningsplikt	21
3.4.1	NJA 1998 s. 407 ”Mikroorganism-fället”	21
4.	ARTIFICIELL INTELLIGENS	23
4.1	Allmänt om AI	23
4.2	AI – teknologins applicering vid en företagsbesiktning	24
5.	AI-TEKNOLOGINS PÅVERKAN PÅ KÖPARENS UNDERSÖKNINGSPLIKT	
	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.	
5.1	Undersökningens svårighetsgrad	27
5.2	Köparens sakkunskap	28
5.3	Säljarens agerande	30
6.	FINNS DET BEHOV AV ATT FÖRÄNDRA UNDERSÖKNINGSPLIKTEN?	
	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.	
7.	SLUTSATSER	33
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	34
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	37

Summary

The amount of mergers and acquisitions has during the past years increased and there are factors that speak for such a trend to proceed. Another trend on the market for mergers and acquisitions is the emergence of AI that could contain consequences for the acquisition-process in several ways. These two trends combined with the risk-sharing between the parties give rise to the purpose of the essay which is to investigate the buyer's obligation to examine in a merger and acquisition and the development of AI in law.

There is no law that explicitly regulates mergers and acquisitions. Although precedents and the dominating perception in doctrine speaks for an application of the Sale of Goods Act. The risk-sharing between the buyer and the seller is thereby determined by the regulations in the Sale of Goods Act. The premise is that the seller has the risk for the buyer's legitimate expectations, the risk could though be reallocated due to the buyers obligation to examine. The obligation to examine is subsequently affected by multiple factors; its actualization, the availability of information, the know-how of the buyer and the behaviour of the seller are all factors that affect the extent of the obligation to examine.

There has been a fast development of the technology for AI during the past years and according to Moores law the fast development will continue. The technology behind AI is called cognitive technology, which among other things contains machine learning and natural language processing. The establishing of AI in the legal market is associated with big challenges and complex issues. The technology is applicable in a due diligence in the way that an AI-tool can review a large amount of information and generate a result that could be analysed by human lawyers. Several factors indicates that Swedish law firms are going to start implementing AI in there due diligence-processes.

There are many arguments in favour for that AI will affect the obligation to examine in different ways. Furthermore it is possible to divine tendencies about the fact that the regulations in the Sale of Goods Act about the risk-sharing is not completely suitable to regulate mergers and acquisitions. Therefore there exist reasons to modify the regulation regarding the obligation to examine. According to my interpretation the most appropriate solution is to accomplish changes in the existing Sale of Goods act.

Sammanfattning

Antalet företagsförvärv har de senaste åren ökat och det finns indikationer på att en sådan trend kommer att fortlöpa. En annan trend på marknaden för företagsförvärv är framväxten av AI- teknologin som på olika sätt kan få konsekvenser för förvärvsprocessen. Dessa två trender i kombination med riskfördelningen mellan parterna föranleder uppsatsens syfte som är att utreda köparens undersökningsplikt vid ett företagsförvärv samt utvecklingen av AI inom juridiken.

Det finns ingen lag som explicit reglerar företagsförvärv. Praxis och den dominerande uppfattningen i doktrin talar dock för att köplagen kan tillämpas på företagsförvärv. Riskfördelningen mellan köpare och säljare kan därmed avgöras utifrån köplagens bestämmelser. Utgångspunkten är att säljaren står risken för köparens befogade förväntningar. Risken kan dock omfördelas i och med köparens undersökningsplikt. Undersökningspliktens omfattning påverkas sedermera av en rad olika faktorer; dess aktualisering, informationens tillgänglighet, köparens sakkunskap och säljarens agerande är alla faktorer som påverkar undersökningspliktens omfattning.

Teknologin för AI har som tidigare nämnts utvecklats starkt de senaste åren och i enlighet med Moores lag kommer den snabba utvecklingen att fortsätta. Den bakomliggande teknologin kallas för kognitiv teknologi vilken bland annat innefattar maskininlärning och språkteknologi. Införandet av AI på den juridiska marknaden är förenat med stora utmaningar och komplexa frågeställningar. Tekniken kan tillämpas vid företagsbesiktningar på så sätt att AI-verktyg kan granska stora mängder information och generera ett resultat som sedan mänskliga jurister kan analysera. Mycket talar också för att teknologin kommer att börja tillämpas vid företagsbesiktningar på de svenska byråerna.

Mycket tyder på att AI på olika sätt kommer att påverka köparens undersökningsplikt. Dessutom går det att ana tendenser på att köplagens bestämmelser om riskfördelning ej är fullständigt lämpliga för att reglera företagsförvärv. Således finns det anledning att förändra regleringen avseende köparens undersökningsplikt. Enligt min uppfattning är den mest lämpliga lösningen att genomföra ett antal förändringar i den befintliga köplagen.

Förkortningar

AI	Artificiell intelligens
HD	Högsta domstolen
JB	Jordabalken(1970:994)
KL	Konkurrenslagen(2008:579)
KöpL	Köplagen(1990:931)
FHL	Lagen om företagshemligheter(1990:409)
PUL	Personuppgiftslagen(1998:204)
SkrbL	Skuldebrevslagen(1936:81)

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Företag strävar hela tiden efter att skapa tillväxt, vilket är essentiellt för ett företags långsiktiga vinstförmåga. Tillväxten kan antingen skapas organiskt eller genom företagsförvärv. En organisk tillväxt innebär att företaget växer genom att självt öka försäljning och produktion. Tillväxt genom företagsförvärv innebär istället att företaget växer genom att köpa andra företag eller deras affärsrörelse. På senare år har företagsförvärven ökat kraftigt och den svenska marknaden för företagsförvärv har gjort en stark återhämtning efter den globala finanskrisen 2008¹. Vidare var 2017 ett rekordår sett till antalet affärer och dess värde, branschexperter spår dessutom att 2018 blir ett minst lika bra år för marknaden för företagsförvärv². Marknaden för företagsförvärv är inte bara starkt växande utan den utgör även den absolut viktigaste intäktskällan för de större affärsjuridiska byråerna³.

Ett företagsförvärv innefattar dock stora risker, det finns både strukturella och individuella riskfaktorer som kan leda till att ett förvärv blir en felsatsning och det är därmed inte ovanligt att det uppstår tvister mellan köpare och säljare⁴. Således är det väsentligt att avgöra hur riskfördelningen mellan parterna ser ut och därigenom fastslå vem som ska bära ansvaret för felaktiga förutsättningar i avtalsförhållandet.

Teknologin för artificiell intelligens, AI, har gjort stora framsteg på senare år. Dessutom har teknologin börjat användas inom juridiken. Kira systems AI-lösning användes redan 2015 i transaktioner till ett värde av 100

¹ PWC(2017), hämtad: 2018-05-16.

² Gustafsson och Höiseth(2018), Dagens industri, hämtad: 2018-05-16

³ Karlsson(2017), Dagens Industri, hämtad: 2018-05-16

⁴ Sevenius(2013), s.46 f.

miljarder dollar⁵. Sverige ligger efter i utvecklingen, men ett flertal byråer har börjat testa teknologin, och många tror att det kommer bli allt vanligare⁶. Ett tungt vägande argument för att börja använda teknologin är att den är både snabbare och mer träffsäker än mänskliga jurister⁷. AI's inträde på den juridiska marknaden ger upphov till en rad intressanta frågeställningar däribland frågor om ansvar, frågor om data och datatillgång samt frågor om arbetsmarknaden.

1.2 Syfte/Frågeställning

Uppsatsens syfte är att utreda köparens undersökningsplikt vid ett företagsförvärv samt AI-teknologins inträde på den juridiska marknaden. Syftet med uppsatsen mynnar ut i frågeställningen; *Hur kommer AI-teknologin påverka omfattningen av köparens undersökningsplikt vid ett företagsförvärv och därigenom riskfördelningen mellan köpare och säljare?* För att besvara den här frågeställningen kommer ett antal delfrågeställningar att behöva besvaras; Vilken lag är tillämplig på ett företagsförvärv? Hur ser riskfördelningen avseende ansvar ut mellan parterna i ett förvärv? Vilka faktorer påverkar undersökningspliktens omfattning? Hur fungerar teknologin bakom AI? Hur kan AI komma att appliceras vid en företagsbesiktning?

1.3 Metod och Material

För att uppnå uppsatsens syfte kommer en rättsdogmatisk metod att tillämpas. Den rättsdogmatiska metoden går ut på att studera de allmänt accepterade rättskällorna, vilka består av lagstiftning, förarbeten, rättspraxis och doktrin för att utröna vad som är gällande rätt⁸. Gällande rätt kommer sedermera att analyseras utifrån ett rättsutvecklingsperspektiv med fokus på

⁵ Sandström(2017), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4, s. 42.

⁶ Advokaten(2017), s.38 ff.

⁷ Legaltech(2018), hämtad: 2016-05-16.

⁸ Korling och Zamboni(2013), s. 21.

framtida utveckling. Uppsatsen kommer att fokusera på den framtida utvecklingen av den anledning att det är mest relevant för uppsatsens frågeställning samtidigt som den historiska utvecklingen av området varit relativt frånvarande. Således innebär valet av perspektiv att uppsatsen i begränsad utsträckning kommer att undersöka den historiska utvecklingen av köparens undersökningsplikt för att sedan i större omfattning undersöka hur undersökningsplikten kan komma att utvecklas.

Uppsatsen kommer till stor del grunda sig på doktrin. Anledningen till att doktrin kommer vara centralt i uppsatsen är för att det råder brist på lagstiftning och rättspraxis på det här området. Det finns inte någon lagstiftning som explicit reglerar företagsförvärv, däremot bygger uppsatsen i stor utsträckning på köplagens(1990:931), KöpL:s, lagstiftning och förarbeten som kan tillämpas på företagsförvärv. De flesta tvisterna på området slits genom skiljeförfarande vilket medför att de ej blir offentliga vilket i sin tur leder till en knapphändig praxis. Praxis har dock i viss utsträckning använts för att utreda gällande rätt och för att dra slutsatser. Två av de rättsfall som används är hänförliga till den äldre köplagen och ett av rättsfallen rör ett annat typ av köp än företagsförvärv. Således finns det anledning att vara försiktig med vilka slutsatser som dras utifrån dessa rättsfall. Det som används från rättsfallen är dock allmänna principer vilket ändock kan medföra relevans för uppsatsens slutsatser.

Vidare berör uppsatsen ett framväxande rättsområde i och med utredningen av AI vilket naturligt medför brist på lagstiftning och rättspraxis. Det bör dessutom poängteras att en del av det material som används för att utreda AI inte är att betrakta som klassiskt juridiskt material varför det föreligger anledning att källkritiskt reflektera över det materialet. När appliceringen av AI utreds är en del av källmaterialet hämtat från leverantörer av AI-verktyg vilket medför extra anledning att vara källkritisk eftersom de självklart försöker sälja in sina produkter. Det faktum att uppsatsen behandlar ett framväxande rättsområde kan på grund av bristen på juridiskt källmaterial få konsekvenser för slutsatsernas träffsäkerhet.

1.4 Forskningsöversikt

Uppsatsen berör ett framväxande rättsområde vilket innebär att det inte finns någon forskning som direkt behandlar området. När det kommer till företagsförvärv mer generellt föreligger det dessutom en viss brist på mer djupgående redogörelser. Däremot har Christina Hultmark arbetat fram en avhandling, *Kontraktsbrott vid köp av aktie*, som berör köparens undersökningsplikt i generella drag.

1.5 Avgränsningar

Först och främst kommer uppsatsen att fokusera på privata företagsförvärv, alltså förvärv av onoterade bolag. Avgränsningen medför att börsens regler om förvärv av noterade företag ej kommer att behandlas. Vidare medför uppsatsens syfte att utredningen angående tillämplig lag inte blir så pass utförlig som hade kunnat förväntas. Dessutom avgränsas inkråmsförvärv bort i avsnittet om tillämplig lag med hänsyn till att aktieöverlåtelser är mer relevanta för uppsatsen. Vid utredningen av undersökningspliktens omfattning bör det noteras att det finns fler faktorer som påverkar undersökningspliktens omfattning, anledningen till att vissa faktorer har utelämnats beror på att de ej ansetts relevanta för den här uppsatsen. När det kommer till utredningen av AI avgränsar sig uppsatsen på så sätt att teknologin endast kommer att utredas översiktligt och endast med fokus på den teknik som har med appliciering vid en företagsbesiktning att göra. I uppsatsens inledning uppmärksammas flera olika frågeställningar hänförliga till AI's inträde inom juridiken, som följer av syftet med uppsatsen kommer dock endast frågan om ansvarsfördelning mellan köpare och säljare att behandlas.

1.6 Disposition

Det första kapitlet innehåller dels en allmän redogörelse om företagsförvärv och dels en utredning om vilken lag som är tillämplig vid ett företagsförvärv. Genom att KöpL:s tillämpning konstaterats kommer nästa kapitel in på köparens undersökningsplikt vilken följer av KöpL. Kapitlet behandlar både undersökningsplikten som riskfördelare mellan parterna samt vilka faktorer som påverkar undersökningspliktens omfattning. Det följande kapitlet behandlar AI genom dels en allmän redogörelse, dels en redogörelse för hur teknologin kan komma att praktiskt appliceras vid en företagsbesiktning. Sedan analyseras undersökningspliktens omfattning och hur den kan komma att påverkas av AI-teknologin. I det sista kapitlet förs en diskussion om huruvida köparens undersökningsplikt är i behov av en regulatorisk förändring.

2. Företagsförvärv och tillämplig lag

2.1 Allmänt om företagsförvärv

Ett företagsförvärv kan på ett förenklat sätt beskrivas som en situation då ett företag köper ett företag av ett annat företag⁹. Aktörerna i ett företagsförvärv är således köpare, säljare och målbolag. Det finns två olika tillvägagångssätt för att genomföra ett företagsförvärv, antingen sker förvärvet genom en aktieöverlåtelse eller genom en inkråmsöverlåtelse. Vid en aktieöverlåtelse är köpeobjektet aktier i ett aktiebolag och överlåtelsen sker således genom att köparen köper aktier i målbolaget av säljaren. I en inkråmsöverlåtelse är köpeobjektet istället den rörelse som ett bolag bedriver, inkråmet består av de materiella och immateriella tillgångar som bolaget äger.¹⁰ Det finns olika typer av incitament för ett företag att göra ett förvärv. Det bakomliggande syftet med ett förvärv är dock oftast att ett företag vill komma åt en viss produkt, kundsegment, geografisk marknad, ny teknologi eller helt enkelt öka sin omsättning¹¹.

Det finns ingen enhetlig process för hur alla företagsförvärv ska gå till, däremot går det att ange generella huvuddrag som finns med i de flesta förvärvsprocesserna. Första steget i en process är att säljare och köpare ska hitta varandra, intresse att hitta köpare respektive säljare kan föreligga från båda perspektiven. När säljare och köpare har hittat varandra börjar nästa steg i processen vilket antingen innefattar direktförhandlingar med en motpart eller anordnande av en auktionsprocess. Både vid direktförhandling och vid en auktionsprocess är det vanligt att parterna ingår en avsiktsförklaring där grundläggande villkor för den fortsatta processen samt

⁹ Sevenius(2011), s. 32.

¹⁰ Ibid s. 35.

¹¹ Forssman(2015), s.13.

vissa huvudsakliga villkor stadgas. Därefter genomförs i normalfallet en fullskalig företagsbesiktning såvida inte en sådan redan företagits. Sista steget i processen är sedan avtalsförhandlingen där risker som påträffats under företagsbesiktningen har en central roll. Avtalsförhandlingen mynnar sedan ut i ett överlåtelseavtal.¹²

2.2 Tillämplig lag

Det finns ingen lag som uttryckligen reglerar företagsförvärv, och det är ej möjligt att fastslå en lag som är generellt tillämplig på alla företagsförvärv eftersom dessa kan gå till på olika sätt. Diskussionen om vilken lag som är tillämplig berör KöpL och Skuldebrevslagen(1936:81), SkrbL.

2.2.1 Köplagen eller skuldebrevslagen

Att förvärvet sker genom aktieöverlåtelse innebär som tidigare nämnts att köparföretaget köper aktier i målbolaget. Överlåtelsen kan antingen avse samtliga aktier eller en del av aktierna. För att det ska anses vara ett företagsförvärv behöver alltså inte samtliga aktier förvärvas, det krävs dock att den förvärvade aktieposten utgör en kontrollpost alternativt att det är en post som ger ett väsentligt inflytande i företaget för att köpet ej ska klassificeras som en aktieinvestering¹³. Köparen förvärvar i detta fall en juridisk person vilket innebär att alla förpliktelser som målföretaget åtagit sig eller drabbats av följer med.

Enligt 1§ KöpL är lagen tillämplig på köp av lös egendom, aktier omfattas av begreppet lös egendom¹⁴ och således är KöpL tillämplig på köp av aktier. Däremot är aktier uttryckligen undantagna från den internationella

¹² Forssman(2015), s.12 ff.

¹³ Sevenius(2011), s. 32.

¹⁴ Håstad(2009), s. 29.

köplagen¹⁵. Propositionen till lagen anger att lagen först och främst är tillämplig på lösa saker och att ett köpeobjekts speciella karaktär kan motivera avsteg från KöpL. Vidare anges att andra lagregler kan träda in istället för KöpL:s regler, däribland 9§ SkrbL¹⁶. För att SkrbL ska bli tillämplig krävs dock att aktier uppfattas som ett skuldebrev eftersom lagen endast är tillämplig på skuldebrev. Praxis på området är begränsad men det finns viss praxis som talar för att KöpL är tillämplig¹⁷. Inom doktrin råder ingen total enighet om vilken lag som ska tillämpas. Hultmark menar att KöpL är direkt tillämplig på aktieköp och att aktier ej bör klassificeras som skuldebrev, om aktierna ej klassificeras som skuldebrev blir SkrbL ej tillämplig¹⁸. Johansson menar också att KöpL bör tillämpas, dock under förutsättning att överlåtelsen omfattar aktier som motsvarar minst 50 procent av rösterna i bolaget¹⁹. Åhman är av den uppfattning att aktieöverlåtelser som rör mindre andelar av ett bolag bör regleras av SkrbL²⁰.

Det verkar, med hänsyn till föreliggande praxis och i viss mån doktrin, kunna förutsättas att KöpL som utgångspunkt är tillämplig vid ett företagsförvärv. Således är det den uppfattning som uppsatsens fortsatta framställning kommer att förhålla sig till.

2.2.2 Parternas avtal

Enligt 3§ KöpL är lagen dispositiv, dessutom råder i princip full avtalsfrihet, de enda begränsningarna som finns är avtalslagens regler om ogiltighet och jämkning. Det innebär att det finns goda möjligheter att avtala bort KöpL. För att åsidosätta reglerna i KöpL krävs dock att det görs uttryckligen och

¹⁵ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, CISG,(2010), art 2.

¹⁶ Prop. 1988/89:76, s. 61.

¹⁷ NJA 1976 s. 341 och Stockholms handelskammars skiljedomsinstitut, årsskrift 1986 s.47. Det bör noteras att båda dessa fall rörde överlåtelser där samtliga aktier i företaget omfattades.

¹⁸ Hultmark(1992), s. 82.

¹⁹ Johansson, SvJT,(1990), s. 90 ff.

²⁰ Åhman, SvJT,(1990), s. 480 f.

dessutom krävs det att parterna preciserar vad som ska gälla istället²¹. Konsekvensen av KöpL:s dispositivitet innebär att frågan om tillämplig lag är mindre viktig i praktiken eftersom parternas köpeavtal oftast ersätter KöpL:s regler. Däremot är det inte möjligt att skapa ett avtal som reglerar alla möjliga typer av situationer och därmed är det svårt att helt och hållet avtala bort KöpL:s dispositiva regler. Vidare kompletterar KöpL köpeavtalets normer vid en eventuell tvist.

²¹ Sevenius(2011), s. 349.

3. Köparens undersökningsplikt

3.1 Utvecklingen av köparens undersökningsplikt i svensk rätt

Vid införandet av den nya KöpL går det att tyda vissa förändringar avseende undersökningsplikten. Först och främst förändrades undersökningsplikten genom införandet av 20§ 1st vilken saknar motsvarighet i den äldre köplagen²². Vidare togs distinktionen mellan handelsköp och civilköp bort i den nya KöpL. Distinktionen i den tidigare köplagen fick betydelse för köparens undersökningsplikt på så sätt att det ställdes högre krav på undersökningen vid ett handelsköp.²³ I dagens KöpL upprätthålls dock detta krav avseende köp av kommersiell natur vilket resulterar i att den aktuella förändringen inte får någon större betydelse²⁴. 20§ KöpL är dessutom relativt vag i sin formulering vilket medför att den har utvecklats dynamiskt genom praxis, doktrin och handelsbruk, exempelvis vad gäller undersökningspliktens aktualisering och omfattning.

3.2 Riskfördelning mellan köpare och säljare

Köparen och säljaren i ett företagsförvärv är bundna i ett obligationsrättsligt förhållande vilket medför att riskfördelningen mellan parterna är fullständig, endera part bär alltså alltid risken för felaktiga förutsättningar i

²² 1905 års köplag.

²³ Prop.1988/89:76, s .29.

²⁴ Hultmark(1992), s.184.

avtalsförhållandet²⁵. KöpL är som tidigare konstaterat tillämplig vid företagsförvärv och således fördelas risken mellan parterna utifrån KöpL:s bestämmelser såvida inget annat har avtalats.

En första utgångspunkt är att säljaren står risken för att köpeobjektet stämmer överens med vad som stadgas i köpeavtalet vilket följer av 17§ 1st. KöpL. Enligt 17§ 3st. KöpL gäller dessutom att säljaren står risken för om något avviker från köparens befogade förväntningar. Köparens befogade förväntningar kan definieras som de förväntningar en normalt begåvad köpare skulle ha vid ett köp av det aktuella objektet. Vid företagsförvärv kan det dock vara svårt att avgöra vad som är befogade förväntningar på ett målföretag, detta eftersom det är ett unikt köpobjekt.²⁶ Säljarens risk begränsas dock av 20§ KöpL. Bestämmelsens första stycke stadgar att köparen inte såsom fel får åberopa sådant som hen har kännedom om. Vidare stadgas i bestämmelsens andra stycke att en köpare som företagit en undersökning alternativt underlåtit att undersöka objektet trots säljarens uppmaning inte såsom fel får åberopa sådant som hen upptäckt eller borde ha upptäckt vid undersökningen, såvida inte säljaren har handlat i strid mot tro och heder. Bestämmelsen medför alltså att riskfördelningen kan omkastas i det fall köparen utför en undersökning eller underlåter att utföra en undersökning trots säljarens uppmaning²⁷. Det bör här noteras att det inte är fråga om en plikt i egentlig mening utan undersökningen görs i köparens intresse och konsekvensen av en utebliven undersökning blir endast att köparen förlorar rätten att åberopa fel som denne borde ha upptäckt vid en undersökning. I uppsatsens fortsatta framställning kommer dock begreppet undersökningsplikt att användas i och med att det är den terminologi som normalt används²⁸.

²⁵ Sevenius(2011), s. 350.

²⁶ Sevenius(2013), s. 322.

²⁷ Ibid. s. 354.

²⁸ Hultmark(1992), s. 173.

3.3 Faktorer som påverkar undersökningspliktens omfattning

Undersökningspliktens omfattning avgörs utifrån vad som kan krävas av en person i köparens ställning, vad köparen borde upptäcka avgörs alltså utifrån de specifika omständigheterna i varje enskilt fall²⁹. Utgångspunkten för undersökningens omfattning är beroende på hur undersökningsplikten har aktualiserats, om säljaren till exempel har uppmanat köparen att kontrollera ett specifikt förhållande inskränks köparens undersökningsplikt till just detta förhållande. Aktualiserats undersökningsplikten istället på ett mer generellt sätt är det svårare att bedöma undersökningens omfattning. Ledning får i sådana fall bland annat hämtas ur faktorer som om objektet är svårt eller lätt att undersöka, köparens sakkunskap och säljarens agerande.³⁰

3.3.1 Aktualisering av undersökningsplikten

Köparen har ingen generell undersökningsplikt utan utgångspunkten är att köparen inte har någon plikt att undersöka omständigheter som omfattas av säljarens ansvar³¹. Enligt 20§ 2st. KöpL kan säljaren påföra köparen en undersökningsplikt. För att undersökningsplikten ska aktualiserats krävs det ingen uttrycklig uppmaning utan det räcker med att köpeobjektet hålls tillgängligt för köparen³². Undersökningsplikten kan dessutom aktualiserats genom att det följer av handelsbruk och sedvänja³³, i doktrin har åsikter om att det är handelsbruk att utföra en undersökning av målföretaget vid ett företagsförvärv förts fram³⁴. Köparen kan dock i vissa fall vara ursäktad från att utföra en undersökning, till exempel om en sådan anses vara särskilt kostsam eller besvärlig³⁵. Dessutom kan säljarens upplysningar och

²⁹ Prop.1988/89:76, s. 94.

³⁰ Hultmark(1992), s. 179.

³¹ Sacklén, SvJT,(1993), s. 831.

³² Prop.1988/89:76 s. 94.

³³ Sevenius(2011), s. 355.

³⁴ Sacklén, SvJT,(1993), s. 831.

³⁵ Prop. 1988/89:76, s. 94.

garantier befria köparen från att utföra en undersökning³⁶. Till sist bör det även noteras att köparen kan företa en undersökning på eget initiativ med hänsyn till strategiska och värdemässiga motiv³⁷. En köpare har dock anledning att vara försiktig med företagandet av en undersökning på eget initiativ eftersom 20§ KöpL kan tolkas som att det med hänsyn till riskfördelningen är bättre att inte företa en undersökning än att företa en slarvig och summarisk sådan³⁸.

3.3.2 Undersökningens svårighetsgrad

När omfattningen ska avgöras måste hänsyn tas till om köpeobjektet är lätt eller svårt att undersöka³⁹. En anledning till att ett objekt kan anses vara svårundersökt är till exempel om tidsfristen är snäv. Vid en snäv tidsfrist som ej är orsakad av köparen ställs det lägre krav på undersökningens omfattning⁴⁰. En annan faktor som påverkar huruvida köpeobjektet är svårt eller lätt att undersöka är den lämnade informationens tillgänglighet. Det är uppenbart att det inte går att upptäcka sådan information som inte görs tillgänglig, således medför bristande information att undersökningsplikten omfattning begränsas⁴¹. Sevenius menar att just bristande information är ett av de vanligaste problemen för en jurist vid en företagsbesiktning⁴². Anledningen till att en säljare inte vill lämna information i alltför stor omfattning kan härledas både till legala och affärsmässiga skäl. Juridiskt sett finns bland annat konkurrenslagen(2008:579), KL, personuppgiftslagen(1998:204), PUL och lagen om skydd för företagshemligheter(1990:409), FHL, som kan förhindra utlämnande av information⁴³. Affärsmässiga skäl kan bland annat bestå i risken att affären ej blir av och att det säljande företaget därför inte vill avslöja för mycket om

³⁶ Hultmark(1992), s. 179.

³⁷ Sevenius(2013), s. 326.

³⁸ Prop.1988/89:76 s. 107.

³⁹ Ibid. s. 94.

⁴⁰ Hultmark(1992) s. 179 ff.

⁴¹ Sevenius(2013) s. 328.

⁴² Sevenius(2017), Blendow Lexnova expertkommentar, s. 3.

⁴³ Sevenius (2013), s. 363- 375.

sin verksamhet⁴⁴. I de fall köparen får väldigt mycket information kan det leda till att undersökningen blir praktiskt svår att hantera. Det är dock inte möjligt att argumentera för att undersökningsplikten omfattning ska begränsas med hänsyn till att objektet är svårundersökt på grund av för mycket information. Istället medför en omfattande information anledning för köparen att företa en ännu mer noggrann undersökning, en stor mängd information kan dock få betydelse för tidsaspekten.⁴⁵ Vidare är det av betydelse på vilket sätt informationen lämnas till köparen, om köparen t.ex. får stora mängder obehandlad information kan det leda till stora utmaningar för den som utför undersökningen vilket i sin tur kan leda till att objektet anses svårundersökt alternativt skulle det kunna påverka tidsaspekten⁴⁶.

3.3.3 Köparens sakkunskap

Ytterligare en faktor som påverkar omfattningen av undersökningsplikten är köparens sakkunskap. Det kan diskuteras om det är ett objektiva krav eller om omfattningen beror på köparens individuella sakkunskap. Är det ett objektiva krav skulle det innebära att en köpare som saknar erforderliga kunskaper måste anlita sakkunnig hjälp medan om det beror på köparens individuella sakkunskap skulle det innebära att en sakkunnig köpare måste utföra en mer omfattande undersökning än en icke-sakkunnig.⁴⁷ Det framgår ej av lagtexten vilket typ av krav som ställs på köparen däremot framgår det av motiven till KöpL att hänsyn bör tas till köparens individuella sakkunskap. Dessutom stadgas att det inte räcker att köparen är medveten om en omständighet utan hen måste dessutom vara medveten om omständighetens betydelse för att mista sin rätt att åberopa felet⁴⁸. Även i doktrin råder en relativt utbredd uppfattning om att den enskilde köparens sakkunskap bör tillmätas betydelse när det gäller undersökningsplikten i

⁴⁴ Sevenius(2013), s. 384.

⁴⁵ Hultmark(1992), s. 180.

⁴⁶ Sevenius(2013), s. 329.

⁴⁷ Hultmark(1992), s. 183.

⁴⁸ Prop.1988/89:76 s. 93 f.

allmänhet⁴⁹. Det har tidigare konstaterats att det i den nuvarande lagen ej föreligger någon distinktion mellan handelsköp och civilköp, däremot ställs det högre krav på undersökningen vid köp av kommersiell natur⁵⁰. Företagsförvärv är onekligen av kommersiell natur och således finns det anledning att ställa högre krav på undersökningen vid ett företagsförvärv. En tolkning som minoriteten i NJA 1974 A4 ger stöd för där de menade att det går att ställa krav på att köparen ska anlita sakkunnig om hen själv ej har tillräcklig förmåga för att utföra undersökningen. Hultmark och Sevenius argumenterar bland andra för att det bör finnas någon form av objektivt minimikrav på köparens undersökning⁵¹, köparen får så att säga inte “vara hur dum som helst”. Däremot måste hänsyn tas till kostnaden för att anlita sakkunnig i relation till köpeskillningens storlek, kostnaden för att anlita sakkunnig ska ej vara oproportionerligt stor.

3.3.4 Säljarens agerande

Vidare kan säljarens uppträdande och lämnande av uppgifter ge köparen anledning att antingen begränsa eller utöka sin undersökning⁵². Ett förhållande som garanteras av säljaren bortfaller från köparens undersökningsplikt⁵³. Garantier är utfästelser som utgör beståndsdelar av avtalet och enligt köprätten har de samma rättsverkan som ett avtalsvillkor, det görs alltså ingen köprättslig skillnad mellan garantier och annan beskrivning av målföretagets egenskaper i avtalet.⁵⁴ Säljarens lämnade garantier utgör grunden för vad köparen kan förvänta sig, däremot innebär de ingen fullständig kompensation för fel. Garantierna skapar en viss säkerhet för köparen men de motsvarar ej den säkerhet som köparen erhåller genom att företa en undersökning. Därigenom kan garantier och köparens undersökning sägas komplettera varandra snarare än att konkurrera med

⁴⁹ Hultmark(1992), s. 183.

⁵⁰ Ibid. s. 184.

⁵¹ Hultmark(1992), s. 185 och Sevenius(2013), s. 330.

⁵² Prop.1988/89:76 s. 94.

⁵³ Hultmark(1992), s. 187.

⁵⁴ Sevenius(2013), s. 341.

varandra⁵⁵. Det ska även tilläggas att alla typer av uppgifter ej är befriande för köparen, allmänt lovordande befriar till exempel ej köparen från undersökningsplikten. Inte heller uppgifter som för köparen är lätta att kontrollera befriar köparen från undersökningsplikten.⁵⁶ I de fall köparen likväl företar en undersökning avseende ett förhållande som säljaren lämnat garanti för är rättsläget mer osäkert, dock menar både Hultmark och Håstad att säljarens ansvar i en sådan situation faller bort vilket medför att garantin neutraliseras.⁵⁷ Säljarens uppgifter kan som nämnt även leda till att undersökningspliktens omfattning utökas. Uppgifter som förstärker undersökningsplikten kan vara uppgifter såsom en friskrivning från felansvar eller att företaget i fråga haft svårigheter med att rekrytera kompetent personal inom redovisning och administration vilket förstärker undersökningsplikten eftersom det ger köparen anledning till oro⁵⁸.

3.4 Praxis avseende köparens undersökningsplikt

Som tidigare nämnts är föreliggande praxis på området knapphändig, men det finns likväl rättsfall som kan upp bära relevans. Nedan följer en kort presentation av ett rättsfall som är relevant för uppsatsens fortsatta framställning.

3.4.1 NJA 1998 s. 407 "Mikroorganism-fallet"

Frågan i målet rörde ansvar för fel i fastighet och i vilken utsträckning köparen till stöd för att hen uppfyllt sin undersökningsplikt kunde åberopa ett besiktningsutlåtande.

⁵⁵ Sevenius(2013), s. 344.

⁵⁶ Hultmark(1992), s. 188.

⁵⁷ Hultmark(1992), s. 188. och Håstad(2009), s. 90

⁵⁸ Hultmark(1992), s. 188.

Högsta domstolen, HD, kom i målet fram till att en professionell besiktningskonsult har generellt sett bättre förutsättningar att upptäcka en brist jämfört med en enskild köpare. En brist som ej upptäckts av en besiktningskonsult kan fungera som bevis för att den inte heller borde ha upptäckts av en normalt förnuftig köpare. Den vetskap som en anlita besiktningskonsult innehar tillräknas köparen. I det fall att det rör en brist som borde ha upptäckts av köparen hjälper det inte att besiktningskonsulten inte upptäckt bristen för att köparen ska kunna åberopa fel. Säljaren står inte risken för kvaliteten i besiktningen eller besiktningsrapporten.

4. Artificiell Intelligens

4.1 Allmänt om AI

Forskning inom AI har pågått sedan 1950-talet⁵⁹ men det är först på senare år som utvecklingen har tagit verklig fart. Utvecklingen de senaste åren beror först och främst på två faktorer, dels Moores lag som innebär att digital teknik blir billigare och bättre i hög exponentiell takt och dels på grund av att enorma resurser har investerats i teknologin⁶⁰. Ytterligare en faktor som ligger bakom de senaste årens utveckling är att tillgången till data i elektronisk form har ökat markant.⁶¹ AI är ett mycket komplext område och det är svårt att definiera vad det egentligen är för något. Kortfattat skulle det dock kunna beskrivas som datorsystem med förmåga att utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens⁶². I Vinnovas rapport om AI används en liknande definition som även är mer utvecklad genom att de tillägger att det är det vetenskaps- och teknikområde som är ämnat att studera, förstå och utveckla maskiner med intelligent beteende⁶³.

Teknologin som AI härrör ifrån kallas för kognitiv teknik och kan delas upp i olika områden. De mest centrala områdena för den här uppsatsen är maskininlärning och språkteknologi. Maskininlärning är den teknik som innebär att datorer har förmåga att förbättra sin prestanda genom att utsättas för data utan att följa programmerade instruktioner. Istället för programmering kräver tekniken träning för att utvecklas. Sådan träning kräver stora resurser i form av experter, datamängder och tid. Det är oerhört viktigt att träningen går rätt till eftersom en liten avvikelse kan få avgörande konsekvenser som kan vara svåra att upptäcka.⁶⁴ Kärnan i den här tekniken

⁵⁹ Vinnova(2018), Slutrapport, s. 27.

⁶⁰ Sandström(2017), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4, s.13 f.

⁶¹ Vinnova(2018), Slutrapport, s. 29.

⁶² English Oxford Dictionary, digital, hämtad: 2018-05-16.

⁶³ Vinnova(2018), Slutrapport, s. 27.

⁶⁴ Sevenius(2017), Blendow Lexnova, Expertkommentar, s. 2.

är alltså processen att automatiskt upptäcka mönster i data. När ett mönster har upptäckts kan det användas för att dra slutsatser i form av kvalificerade förutsägelser, ju mer data en maskin processar desto bättre blir maskinens förutsägelser. Således är användningsområdet för maskininlärning mycket brett, det har potential att förbättra prestandan i vilken aktivitet som helst så länge aktiviteten genererar stora mängder data.⁶⁵ Språkteknologi handlar om en dators förmåga att arbeta med text på samma sätt som människor gör, till exempel genom att generera text som är läsbar, naturligt stilistisk samt grammatiskt korrekt. Ett system med språkteknologi förstår dock inte texter på samma sätt som människor men den kan hantera texter på så sätt att den till exempel kan identifiera personer och platser som nämns i ett dokument.⁶⁶ Språkteknologin medför därmed en möjlighet att analysera stora mängder av ostrukturerad text på ett effektivt sätt.

4.2 AI – teknologins applicering vid en företagsbesiktning

I verksamheter som inte primärt är digitala kommer AI-baserade lösningar att kräva stora omställningar när det kommer till organisation och bedrivande av verksamheten⁶⁷. Den juridiska konsultverksamheten är relativt lågt utvecklad jämfört med andra branscher när det kommer till digitalisering⁶⁸ och således krävs stora omställningar vid införandet av AI-baserade lösningar. De större byråerna började dock redan för flera år sedan utveckla Knowledge Management-funktioner i deras organisationer vilka förvaltar organisationernas interna kunskap vilket i sin tur gör att de idag har stora interna kunskapsbanker⁶⁹. Införandet av dessa funktioner kan alltså komma att underlätta införandet av AI-baserade lösningar. Maskininlärning är en av de viktigaste teknikerna för AI-baserade lösningar inom

⁶⁵ Schatsky, Muraskin och Gurumurthy(2014), Deloitte, hämtad: 2018-05-16.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Vinnova(2018), Slutrapport, s. 31 f.

⁶⁸ Ibid. s.177.

⁶⁹ Sandström(2017), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4, s. 68.

företagsbesiktningen och tekniken har på senare år utvecklats genom att det blir både lättare och billigare att lära upp systemen. Det ska dock tilläggas att ju mer unikt och komplext ett fall eller transaktion är desto svårare blir tillämpning av AI och maskininlärning. Med hänsyn till företagsförvärvets komplexitet kan det således uppstå svårigheter vid applicering av AI⁷⁰. För byråerna finns det både argument för och emot att investera i den digitala tekniken. Ett starkt argument för att investera i tekniken är dess produktivitetshöjande effekter som leder till en ökad lönsamhet. Byråerna har dock redan en hög lönsamhet vilket leder till att alternativkostnaden för att satsa på utvecklingen blir hög vilket är ett argument som talar emot investering i den digitala tekniken. Dessutom skapar modellen med advokater som delägare en struktur som inte främjar långsiktig utveckling.⁷¹

När det kommer till den svenska marknaden kan implementering av den senaste tekniken tänkas ske under 2018 hos de större byråerna⁷². Flertalet svenska byråer har följaktligen börjat utvärdera och testa olika AI-verktyg och det finns indikationer på att byråerna kommer att satsa på AI⁷³. Vidare bör det uppmärksammas att AI under de närmaste åren med största sannolikhet kommer att användas som förstärkande till människan snarare än ersättande⁷⁴. AI-verktygen används alltså för att granska och ta fram information men det krävs fortfarande mänskliga jurister för att analysera resultatet av det som genereras av ett AI-verktyg⁷⁵.

Utvecklingen av den digitala tekniken sker nästintill uteslutande av specialiserade aktörer. Den föreliggande trenden är att det växer fram fler leverantörer som byråerna sedan anlitar.⁷⁶ En av de ledande leverantörerna på marknaden är Kira systems, vilka levererar ett verktyg som med hjälp av maskininlärning automatiserar arbetet vid en företagsbesiktning genom att

⁷⁰ Sandström(2017), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4, s. 41.

⁷¹ Ibid. s. 104.

⁷² Ibid s. 114.

⁷³ Advokaten(2017), s. 38 ff.

⁷⁴ Vinnova(2018), slutrapport, s. 29.

⁷⁵ Tortuero, NYSBA, s. 2. Hämtad: 2018-05-16.

⁷⁶ Sandström(2017), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4, s. 107.

verktyget analyserar och sammanfattar avtal och därigenom uppmärksammar jurister på risker och fallgropar. Systemet fungerar på så sätt att du som besiktningskonsult väljer vilka typer av avtalsbestämmelser du vill hitta, till exempel alla "change of control"-klausuler, och sedan hittar verktyget alla sådana bestämmelser i alla de avtal som det söker igenom. En annan ledande leverantör är eBrevia som levererar ett liknande verktyg som med hjälp av språkteknologi och maskininlärning fungerar i princip likadant. Vidare är verktygen enkla att manöverera, vilket medför att det går att förändra en sökning under en pågående företagsbesiktning.⁷⁷

⁷⁷ Kira systems, *Kira for due diligence*, Hämtad: 2018-05-16 och eBrevia, diligence accelerator, hämtad: 2018-05-16.

5. Analys

5.1 Undersökningens svårighetsgrad

Köparens undersökningsplikt påverkas som nämnt tidigare av informationens tillgänglighet. AI-verktygen är betydligt mer effektiva och snabba jämfört med mänskliga jurister när det kommer till dokumentgranskning. Således torde det vara svårt för en köpare att argumentera för att tidsfristen är snäv och att undersökningsplikten av den anledningen ska begränsas. I dagsläget måste dock det resultat som ett AI-verktyg genererar analyseras av mänskliga jurister varför det likväl skulle kunna uppstå situationer där tidsfristen anses vara snäv. Oavsett vilket torde det ändå stå klart att möjligheterna att argumentera för en snäv tidsfrist begränsas i och med användandet av AI-verktyg.

Ett vanligt förekommande problem för juristerna vid företagsbesiktningar är bristande information. Anledningen till att säljaren inte vill lämna ut för mycket information beror dels på affärsmässiga skäl och dels på legala skäl. KL, FHL och PUL är tre lagar som kan begränsa säljarens informationsutlämnande. De legala hinder som föreligger mot att lämna ut information kommer förmodligen att kvarstå vid användning av AI-verktyg. Däremot skulle det kunna argumenteras för att de affärsmässiga skälen försvinner i och med att det kan ifrågasättas huruvida ett AI-verktyg skulle kunna kapitalisera på information som det säljande företaget ej vill lämna ut. Å andra sidan kan det argumenteras för att information som lämnas till ett AI-verktyg kan lagras och sedermera utnyttjas av köparen varför det finns argument för att restriktiviteten att lämna ut information med hänsyn till affärsmässiga skäl också kommer att kvarstå. Min hypotes är dock att säljare rent generellt kommer att bli mer benägna att lämna ut mer information till ett AI-verktyg. Hypotesen grundar sig på att resultatet som ett AI-verktyg genererar endast kommer innehålla sådant som den är programmerad att hitta, därmed kommer det vara en del information som ej

kommer till köparens kännedom och således finns det skäl att anta att säljare blir mer benägna att lämna ut information. När informationen som lämnas ökar i omfattning ökar även köparens undersökningsplikt i omfattning, vilket ytterligare ger anledning att anta att säljare blir mer benägna att lämna ut mer information.

5.2 Köparens sakkunskap

Rättsläget avseende vilket krav som går att ställa på köparens sakkunskap är i viss mån osäkert. Enligt min mening förefaller det dock rimligt att med hänsyn till föreliggande praxis och doktrin dra slutsatsen att det föreligger en objektiv miniminivå på undersökningen i kommersiella sammanhang. Hänsyn bör dock tas till köparens individuella sakkunskap på så sätt att undersökningsplikten ytterligare kan utökas om köparen innehar en viss sakkunskap. Frågan uppstår därmed om det objektiva minimikravet påverkas av att köparen använder ett AI-verktyg. Tidigare har det konstaterats att de AI-verktyg som idag finns på marknaden kompletterar människan snarare än ersätter den. Härmed går det att argumentera för att det är just ett verktyg som således ej besitter någon kunskap och att det därmed är köparens faktiska sakkunskap som ska ligga till grund för bedömningen om det objektiva minimikravet är uppfyllt. Däremot kan det med hänsyn till AI-verktygens förmåga att hitta relevant material argumenteras för möjligheten att tillmäta verktyget kunskap och dessutom en kunskap som uppfyller kravet på den objektiva miniminivån. Den senare tolkningen skulle få som följd att alla köpare som använder ett AI-verktyg skulle anses uppfylla kravet på en objektiv miniminivå oavsett vilken kunskap den faktiska köparen har. Enligt min mening torde det mest rimliga vara att se ett AI-verktyg just som ett verktyg och därmed ej tillmäta det någon kunskap eftersom de i dagsläget brister i förmågan att ”tänka själva”. Bereonde på vad köparen har för syfte med företagsförvärvet kan en avtalsklausul vara positiv för en köpare med ett visst syfte medan samma avtalsklausul är negativ för en köpare med ett annat syfte. Exemplet

illustrerar behovet av mänskliga juristers analysförmåga vilket alltså talar för att AI-verktyg ej ska tillmätas någon kunskap. En sådan tolkning ligger dessutom i linje med att köparen måste förstå en omständighets innebörd för att mista rätten att åberopa ett visst fel. Det faktum att ett AI-verktyg har genererat fram ett resultat som köparen får kännedom om behöver inte nödvändigtvis betyda att köparen faktiskt förstår en sådan omständighets betydelse. Däremot skulle det i framtiden i takt med att utvecklingen går framåt vara mer rimligt att tillmäta ett AI-verktyg kunskap.

Trots att AI-verktygen är mer träffsäkra än mänskliga jurister kan det givetvis uppstå situationer där de gör misstag och missar väsentlig information i besiktningsmaterialet. Därmed uppstår en annan intressant fråga rörande huruvida köparen ska anses ha kännedom om sådana fel som förvisso framgår av det material som säljaren lämnat men som inte framgår av det besiktningsresultat som genereras av AI-verktyget. I det ovan citerade rättsfallet NJA 1998 s.407 kommer HD fram till att säljaren ej står risken för en undersöknings kvalité och om det rör en brist som borde ha upptäckts av köparen saknar besiktningskonsultens oförmåga att upptäcka bristen betydelse för köparens rätt att åberopa felet. En sådan tolkning torde medföra att om ett AI-verktyg missar en brist som en köpare borde ha upptäckt kan köparen ej åberopa det som fel eftersom köparen i det scenariot får anses ha kännedom om den aktuella bristen. Det bör uppmärksammas att frågan i målet rör ett fastighetsköp och att det således handlar om undersökningsplikten i jordabalken(1970:994), JB, och inte KöpL:s undersökningsplikt. De allmänna principer som HD fastslår i rättsfallet torde dock kunna tillämpas analogt. En motsatt lösning på frågan skulle enligt min mening leda till ett orimligt utfall eftersom en köpare i sådant fall alltid skulle kunna argumentera för avsaknad av kännedom när en brist ej har upptäckts. Undersökningsplikten skulle därigenom riskera att urholkas och köparens risk skulle således bli nästintill obefintlig.

5.3 Säljarens agerande

Säljarens lämnade uppgifter och garantier kan som nämnt påverka köparens undersökningsplikt. Beroende på vad det är för typ av uppgifter som säljaren lämnar kan köparen få anledning att antingen utöka eller begränsa sin undersökningsplikt. Det framgår av utredningen om AI's applicering vid en företagsbesiktning att verktygen fungerar på så sätt att de programmeras att söka efter det som anses relevant. Således kommer AI-verktygen att kunna anpassas efter de uppgifter som säljaren lämnar och med hänsyn till att verktygen är lätta att manövrera kommer de även att kunna anpassas efter uppgifter som lämnas fortlöpande under processen. Det finns därmed inget som tyder på att undersökningspliktens omfattning kommer att påverkas av AI i det här avseendet.

6. Ytterligare kommentar

Det finns situationer då det går att ana tendenser på att KöpL och dess undersökningsplikt ej är fullständigt lämplig att tillämpas på företagsförvärv. En sådan situation är till exempel de något otydliga reglerna angående när och hur köparens undersökningsplikt aktualiseras samt vilket krav som ställs på köparens undersökningsplikt. Vidare finns det utifrån det ovananförda indikationer på att köparens undersökningsplikt kommer att påverkas av den ökande användningen av AI inom företagsbesiktningar.

KöpL relativa olämplighet för företagsförvärv och AI's inträde på den juridiska marknaden ger därför upphov till diskussion om huruvida regleringen av köparens undersökningsplikt i kommersiella sammanhang är i behov av en förändring. Ett alternativ skulle kunna vara att införa en helt ny lag som är bättre anpassad för företagsförvärv samt där hänsyn tas till framväxten av AI. Ett annat alternativ skulle kunna vara att förändra regleringen inom KöpL genom att föra in nya paragrafer som på ett bättre sätt lämpar sig i kommersiella sammanhang och därigenom för företagsförvärv och utvecklingen av AI. Det som talar för att införa en helt ny lag är att en lag som uttryckligen reglerar företagsförvärv skulle skapa en bättre förutsebarhet genom att bestämmelserna i en sådan lag skulle kunna anpassas till företagsförvärv och AI fullt ut. Argument för att istället ändra i den befintliga KöpL bygger på att det endast krävs relativt enkla förändringar för att förbättra den rådande situationen och ett sådant förslag är betydligt mer kostnads- och tidseffektivt. Till sist bör även argument för att inte skapa en ny lag eller ändra den befintliga belysas. Bestämmelserna är som tidigare antytts relativt vaga vilket gör att det genom praxis och doktrin går att ändra undersökningsplikten utan att ändra något rent lagtekniskt. Dessutom bygger företagsförvärv i centrala delar på avtalsrätt och avtal mellan parterna uppbär i de flesta fall större betydelse än lagar vilket gör att behovet av lagstiftning på området inte är särskilt omfattande.

En tilltalande lösning hade varit att införa en helt ny lag med hänsyn till att det råder en viss osäkerhet avseende vilken lag som är tillämplig samt eftersom bestämmelserna hade kunnat anpassas efter företagsförvärv och AI fullt ut. Min uppfattning är dock att fördelarna med att införa en helt ny lag ej står i paritet till den tid och kostnad som införandet av en helt ny lag skulle innebära. Uppfattningen grundar sig dels på att parternas avtal har en såpass central roll på området och dels på att det finns andra, mindre krävande, lösningar som skulle kunna uppnå ett likvärdigt resultat. En sådan lösning skulle kunna vara att ändra i den befintliga KöpL vad gäller köparens undersökningsplikt i kommersiella sammanhang. Ett förslag är att införa en absolut undersökningsplikt likt den som gäller i JB, en sådan skulle råda bot på oklarheter angående när och hur undersökningsplikten aktualiseras. Ett annat förslag är att införa ett objektiva minimikrav på undersökningsplikten i kommersiella sammanhang för att förtydliga vad det är för krav som ställs. När det kommer till AI's påverkan och ett eventuellt behov av att förändra undersökningsplikten är min uppfattning att den bästa lösningen är att överlämna det till praxis och doktrin och inte genomföra någon lagteknisk förändring. Tekniken för AI utvecklas hela tiden vilket gör att bestämmelser anpassade för AI-teknologin så som den ser ut idag kan vara irrelevanta om bara några år. Dessutom förefaller den påverkan som AI medför enligt ovanstående utredning ej vara av sådant slag att det föreligger behov av en lagändring avseende undersökningsplikten.

7. Slutsatser

Först och främst kan det konstateras att köparens undersökningsplikt kommer att påverkas av AI. Utredningen tyder på att undersökningsplikten kommer att öka i omfattning vilket i sin tur leder till att risken skjuts över på köparen i högre utsträckning under förutsättning att denne använder sig av ett AI-verktyg. Även om en ökad risk är en nackdel för köparen torde fördelarna som går att utvinna genom att använda ett AI-verktyg överväga denna nackdel.

Vidare går det att dra slutsatsen att regleringen av köparens undersökningsplikt är i behov av förändring. Enligt min uppfattning torde den mest rimliga lösningen vara att genomföra förändringar i den befintliga KöpL som förtydligar och anpassar undersökningsplikten för kommersiella sammanhang. Ändringarna skulle kunna bestå i att införa en absolut undersökningsplikt med ett objektiva minimikrav på undersökningen.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Prop. 1988/89:76 om ny köplag

Litteratur

Forssman, Magnus (2015), *Företagsöverlåtelser; en introduktion till den legala processen*. Upplaga 2, Stockholm: Wolters Kluwer.

Hultmark, Christina (1992), *Kontraktsbrott vid köp av aktie*. Stockholm: Juristförlaget.

Håstad, Torgny (2009), *Köprätt: och annan kontraktsrätt*. Upplaga 6, Uppsala: Iustus förlag

Johansson, Anders (1990), *Undersökningsplikt vid aktiebolagsförvärv*, SvJT s. 81-111.

Korling, Fredrik och Zamboni, Mauro (2013), *Juridisk metodlära*. Upplaga 1, Lund: Studentlitteratur.

Sacklén, Mats (1993), *Om felansvaret vid aktieköp*, SvJT s. 812-854.

Sevenius, Robert (2011), *Företagsförvärv: en introduktion*. Upplaga 2, Lund: Studentlitteratur.

Sevenius, Robert (2013), *Due diligence: besiktning av företag*. Upplaga 1, Stockholm: Sanoma Utbildning.

Sevenius, Robert(2017), expertkommentar, *Tillämpningen av artificiell intelligens i due diligence*, Blendow lexnova.

Åhman, Ola (1990), *Betydelseprövningen vid företagsöverlåtelser*, SvJT s. 480-505.

Elektroniska källor

”AI snabbare och bättre än jurister på att granska avtal”, Legaltech, (<https://www.legaltech.se/blogg/ai-snabbare-och-battre-pa-avtalsgranskning>), publicerad: 2018-03-01, hämtad: 2018-05-16.

eBrevia, *Diligence accelerator*, (<https://ebrevia.com/diligence-accelerator>), hämtad: 2018-05-16.

English Oxford Dictionary, digitalt, *Definition of artificial intelligence in English*, (https://en.oxforddictionaries.com/definition/artificial_intelligence), hämtad: 2018-05-16.

”Fokus: Artificiell Intelligens”, Advokaten, nummer 1 2017, årgång 83, (https://www.advokaten.se/globalassets/advokaten/1/advokaten2017_1.pdf), hämtad: 2018-05-16.

Gustafsson, Ebba och Höiseth, Patrik (2018), Dagens industri, Bilaga - Företagsförvärv ”Framåt med full fart”, (<https://www.di.se/arkiv/?query=f%C3%B6retagsf%C3%B6rv%C3%A4rv%20bilaga&from=1976-02-12&to=2018-04-17&sort=ASC#&gid=1&pid=55>), publicerad: 2018-03-27, hämtad: 2018-05-16.

Karlsson, Johannes: ”Juristerna som täljer guld på storaffärerna”, Dagens Industri, (<https://www.di.se/nyheter/juristerna-som-taljer-guld-pa-storaffarerna/?variantType=LARGE&loggedin=true>), publicerad: 2017-11-27, hämtad: 2018-05-16.

Kira Systems, *Kira for due diligence*, (<https://kirasystems.com/how-it-works/due-diligence/>), hämtad: 2018-05-16.

PWC(2017), ”Trender inom företagstransaktioner”,
(<https://www.pwc.se/sv/events/kunskapsdag-gbg-2017/19-trender-inom-foretagstransaktioner.pdf>), hämtad: 2018-05-16

Sandström(2018), Konkurrensverket, Uppdragsforskningsrapport 2017:4,
”Disruptiv digitalisering inom marknaden för juridiska tjänster”,
(http://www.konkurrensverket.se/globalassets/publikationer/uppdragsforskning/forsk_rapport_2017-4.pdf), hämtad: 2018-05-16.

Schatsky, David. Muraskin, Craig. och Gurumurthy, Ragu. (2014), Deloitte,
”Demystifying artificial intelligence”,
(<https://www2.deloitte.com/insights/us/en/focus/cognitive-technologies/what-is-cognitive-technology.html>), hämtad: 2018-05-16.

Tortuero, Javier (2017) NYSBA, ”ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND
M&A DUE DILIGENCE CURRENT TRENDS”
([http://www.nysba.org/Sections/International/Events/2017/Corporate
Wedding Bells Cross-
Border Mergers and Acquisitions/Coursebook/Panel 2/ARTIFICIAL
INTELLIGENCE AND MA DUE DILIGENCE CURRENT TREN
DS.html](http://www.nysba.org/Sections/International/Events/2017/Corporate_Wedding_Bells_Cross-Border_Mergers_and_Acquisitions/Coursebook/Panel_2/ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_AND_MA_DUE_DILIGENCE_CURRENT_TRENDS.html)), hämtad: 2018-05-16.

Vinnova(2018), slutrapport, ”Artificiell intelligens i svenskt näringsliv och
samhälle – Analys av utveckling och potential”,
([https://www.vinnova.se/globalassets/dokument/ai-analys-slutrapport-
180430-final.pdf](https://www.vinnova.se/globalassets/dokument/ai-analys-slutrapport-180430-final.pdf)), hämtad: 2018-05-16.

Rättsfallsförteckning

NJA

NJA 1974 A4

NJA 1976 s. 341

NJA 1998 s. 407.

Skiljedom

Stockholms handelskammares skiljedomsinstitut, årsskrift 1986 s.47